

Sammanfattande kommentarer

Syftet med CANs rapporteringssystem om droger (CRD) är att tidigt upptäcka nya preparat och förändringar i användandet av befintliga preparat samt att belysa var i landet och i vilka grupper som förändringarna sker. Resultaten som framkommer i denna rapport är dock förknippade med vissa tolkningsproblem som bör beaktas innan sammanfattande kommentarer kan ges för de 15 största kommunerna i Sverige.

Uppgiftslämnarnas bedömningar av förändringar i drogsituationen på orten är till stor del subjektiva och kontextbundna. Tolkningsproblem som uppstår i och med detta är att uppgifterna i huvudsak berör personer som kommer i kontakt med vård, polis och frivilligorganisationer. Av dessa anledningar måste resultaten från CRD kompletteras med annan information, till exempel regionala och nationella kartläggningar, de reguljära skolundersökningarna, andra drogvaneundersökningar samt statistik från polis, tull och övrigt rättsväsende.

Det är sannolikt lättare att märka av en ökning än en minskning av användandet av en drog, i och med de negativa effekter i form av till exempel ökad arbetsbelastning som en ökning kan medföra. Det finns därför en risk för att respondenten överskattar ökningarna och underskattar minskningar. Om en rapporterad ökning är en reell ökning på en ort, lämnas därför över till respektive lokal kontaktperson att avgöra. Detta eftersom den lokala kontaktpersonen dels har lokalkännedom och dels vid behov kan följa upp med ytterligare fakta.

Data samlas in var sjätte månad från personer och institutioner som har stora kontaktytor och möjligheten att upptäcka tidiga indikationer på förändrade missbruksmönster eller nya preparat bör vara god. Att flera personer rapporterar en ökning av ett preparat måste därför tas på allvar eftersom det om inte annat visar på ett befintligt problem. En minskning eller ett oförändrat läge är även det en tendens att ta i beaktande i relation till annan information.

Det preparat som flest uppgiftslämnare rapporterar en ökning i användningen av, första halvåret 2010 är cannabis. Uppgiftslämnarna rapporterar även om en ökning av alkoholmissbruk och missbruk av sömnmedel/ lugnande medel samt en ökad tillgång av cannabis och illegala bensodiazepiner. Som noterats i tidigare CRD-rapporter är cannabis generellt i befolkningen den i synnerhet vanligast förekommande illegala drogen att ha provat någon gång⁷.

Injicering av heroin och användning av ecstasy är de missbruksformer som flest uppgiftslämnare uppger en minskning av. Värt att notera är dock att betydligt fler, drygt hälften, av uppgiftslämnarna uppger att ingen förändring skett för båda preparat.

Kat är det preparat som flest respondenter uppger att det inte förekommer på orten och tillika den drog som flest svarar att de inte vet huruvida förändringar i användningen på orten skett. Detta är ett mönster som återkommer i CRDs datainsamlingar, samtidigt som katbeslagen fortsätter att öka⁸. En rimlig tolkning av detta förhållande är att kat antingen är relativt ovanligt på många av de orter som ingår i urvalet eller att CRDs rapportörer inte kommer i kontakt med de grupper som främst antas bruka kat, nämligen de som ursprungligen härrör från odlingsländerna⁹.

Något många av rapportörerna uttrycker frustration över är att det på senare tid blivit vanligare att beställa droger över internet. Många av de webshopar som säljer preparat har specialiserat sig på att hålla sig inom lagens gränser genom att snabbt göra sig av med de preparat som blir narkotikaklassade, samtidigt som de börjar sälja nya preparat med en något ändrad kemisk uppsättning och som sålunda

⁷ CAN (2009). Rapport nr 117.

⁸ Guttormsson U (2010).

⁹ CAN (2009). Rapport nr 117.

inte omfattas av svenska lagbestämmelser. På så sätt har mefedron ersatts av metedron som senare ersatts av flefedron. Samma utvecklingsmönster gäller för Spice och syntetiska cannabinoider. När de syntetiska cannabinoider som fanns i Spicemixarna blev klassade, dök inom kort andra rökmixar upp med andra syntetiska cannabinoider. Nya preparat i första halvårets insamling är således flertalet rökmixar innehållande syntetiska cannabinoider som sannolikt blir klassade inom kort. Utöver detta rapporterades tre nya preparat; Diablo som beskrivs som ett partypiller, 2-DPMP som har en centralstimulerande effekt, samt krypton som är en blandning av kratom och O-desmetyltramadol.

De flesta preparat förekommer i många olika former som till exempel pulver, vätska och tablett, och de kan följaktligen intas på varierande sätt. I den här datainsamlingen uppgavs för första gången spice finnas som en vätska som droppas på cigaretter. Något annat som inte tidigare rapporterats in, är att fentanylplåster kokas och att man dricker vätskan och tuggar på plåstren.

Anmärkningsvärt för första halvåret 2010 vad gäller förändringar i landet, är bland annat att fyra av fem respondenter i Jönköpings kommun uppgav en ökning av kat. En av respondenterna utvecklar detta med att en ökning "kan antas" då flera större beslag har gjorts under våren. I Västerås kommun uppgav fyra av fem en ökning av den relativt nya drogen MDPV. Hur utvecklingen av användningen kan tänkas se ut i Västerås, kommenteras emellertid inte varken av rapportörerna eller i den lokala sammanställningen.

Många av de nya preparat som rapporteras in, används enligt rapportörerna dels av ungdomar och dels i grupper av personer med ett etablerat missbruk. I Västerås uppgav exempelvis en rapportör att de ser stora förändringar i gruppen med ett etablerat amfetaminmissbruk, eftersom centralstimulerande medel som köps in via internet, enligt dem, konkurrerar med både pris och effekt. En ökning av psykoser har enligt rapportören märkts i denna grupp, samt bland yngre som provar centralstimulerande medel för första gången genom att beställa dessa via internet. Troligen tilltalar det faktum att preparaten under en viss tid är lagliga och lättillgängliga många av dem som brukar droger av olika slag.